

„SLOVAN“.

Mesečnik za književnost, umetnost in prosveto.

S tem zvezkom stopa „Slovan“ v III. letnik.

Naše podjetje je našlo vsestransko prijazen odziv ter si je „Slovan“ pridobil doma in v tujini mnogo laskavega priznanja in iskrenih simpatij; „Slovan“ ima že danes naročnike v vseh slojih našega naroda, a pridobiti si jih hoče še več. Iznova vabimo torej vse Slovence in Slovenke, da se pridružijo „Slovanovim“ naročnikom.

Veselo zavest imamo, da je bil „Slovan“ resen slovanski list, ki je izvrševal dosledno svojo nalogo: **realizovati idejo slovanske kulturne vzajemnosti**. Seznanjati Slovence s kulturnimi razmerami, z literarnimi in umetniškimi pridobitvami napredujočih bratskih narodov ter iskati duševnih vezí, ki naj spojé vse Slovanstvo v mogočno duševno enotnost, v impozantno kulturno organizacijo, to je naloga „Slovana“. Pri vsej goreči ljubezni do Slovanstva pa se naš list ni izgubljal v sanjarstva in v nekritično hvalisanje vsega, kar se godí v slovanskih rodovih, nego je vedno tudi odkrito in resno grajal, kar je smatral krivim, neumestnim in celokupnosti škodljivim. Brez frazastega entuziazma, zato pa z resnim zanimanjem in samostojnim mišljenjem družimo se s kulturo slovansko!

Nikdar in nikjer nismo delali za svoj list vsiljive reklame, ker smo mnenja, da si naj „Slovan“ sam pridobi ugleda s svojo zanimivo in aktualno vsebino, s svojo moderno, vedno okusno opremo in pa z razkošnim številom svojih velikih in krasnih ilustracij. Lahko bi bili priobčili pisma iz Petrograda, Berolina, z Dunaja in iz Belegagrada, v katerih nam Nemci, Rusi in Jugoslovani izrekajo prelaskava priznanja za bogastvo in raznoterost v vsebini našega lista ter njegovih slik. Lahko bi se bili opetovano ponašali s pismenimi in tiskanimi kritikami, ki stavijo „Slovana“ **med najlepše ilustrovane liste slovanske**, a tega nismo hoteli storiti, da se nam ne more očitati samoljubja. Kdor ima oči in okus, vidi in sodi itak sam! To pa smelo trdimo, da za toli ničevno nizko ceno ni dobiti tako bogato in krasno ilustrovanega lista tolikega obsega! Svoje naročnike le prosimo, da se v tem oziru sami informujejo ter se preverijo, da je „Slovan“ najcenejši umetniški in leposlovni list!

Smer in program „Slovana“ ostaneta tudi v III. letniku neizpremenjena. Prinašali bomo **samo izvirne pesmi, romane, novele, povesti in aktualne, poljudno pisane članke prvih naših poetov in pisateljev-prozaikov**, zasledovali napredek slovanske kulture na vseh poljih, se živo zanimali za **gledališče, glasbo in obrazovalno umetnost, umetno obrt in tehniko**, beležili naj-novejše literarne in umetniške domače, slovanske in znamenite tuje pojave ter izkušali, da ostane „Slovan“ **najtočnejši slovenski informativni list za moderno književnost, umetnost in prosveto sploh**. Poučni spisi krajšega obsega bodo kakor doslej vseskozi aktualne važnosti in splošne zanimivosti. Prinašali bomo jedrnate essaye, študije, referate, potopise, članke iz naravoslovja i. t. d. ter dajali dopisnikom vedno svobodno besedo. Individualnosti ne bomo kratili nikomur, nego puščali vsakomur, da zastopa neovirano svoje pošteno, z razlogi utemeljeno mnenje, svojo smer in svoje stališče. V tem oziru bomo torej resnično liberalni!

V politiko pa se „Slovan“ ni in se ne bo vtikal. „Slovan“ ostane izključno literaren in umetniški list, ki bo pri tem zastopal vedno *napredno, protireakcionarno, slovansko kulturno stališče*. Umetniške in literarne anarhije „Slovan“ ni in ne bo podpiral, *pač pa hoče ostati zatočišče svobodne umetnosti in svobodnega prepričanja*. V njem bodo našli prostora pisatelji in umetniki vseh smeri in struj resnične umetnosti, poezije in vede. Klikovstva „Slovan“ ne pozna in mu bo vedno odločen nasprotnik.

Krog „Slovanovih“ sodelavcev se širi vsak mesec, ter štejemo med njimi najodličnejše pesnike, noveliste in znanstvenike, ki so nas založili že tudi za III. letnik s **pesmimi, novelami, z dvema romanoma in s celo vrsto aktualnih člankov in razprav**. G. g. A. Aškerc, A. Bezenšek, Jos. Brinar, Iv. Cankar, dr. A. Dolar, Jaroslav Foerster, E. Gangl, Cv. Golar, dr. Fr. Goestl, Fr. Govékar, Al. Gradnik, V. Holz, Z. Jelovškova, dr. Fran Ilešič, Igo Kaš, Frid. Kaučič, Nataša, dr. Jos. Oblak, P. pl. Radics, V. Spindler, prof. dr. V. pl. Šercl, dr. Ivo Šorli, dr. Jos. Tominšek, Bog. Vošnjak, O. Zupančič i. dr. ostanejo naši stalni dopisniki in sodelavci v literarni prosep „Slovana“. Osobito pažnjo bomo posvečali **slovenski zgodovini** ter prinašali članke iz slovenske politične, narodno-gospodarske in kulturne historije.

„Slovan“ bo še nadalje prinašal **mногоštevilne in velike ilustracije, najlepše reprodukcije izvirnih slovenskih slik in kipov ter slavnih tujih, zlasti slovanskih umotvorov**.

V tem oziru storimo v III. letniku čim največ, da list v ilustrativnem delu napreduje in se izpopolnjuje bolj in bolj. Nabavili smo že mnogo krasnega ilustrativnega gradiva.

Ilustrativni del lista je najdražji in pridobivanje dobrih slik najtežavnejše. Vendar bo založništvo „Slovana“ še nadalje v tem oziru napelo vse svoje sile, da poda Slovincem *list, s kakršnim se lahko ponašamo tudi pred velikimi narodi*. S posebnim veseljem javljamo torej, da smo si zopet pridobili edino založno pravico *krasnih izvirnih slik* članov umetniškega društva „Vesna“ na Dunaju, ki jih bomo prinašali v umetnem tisku. *Prvi slovenski in jugoslovanski umetniki* so nam dali v uporabo že mnogo svojih lepih del, mnogo pa jih imamo še obljubljenih. Vendar se obračamo vnovič do slovenskih literatov in umetnikov, da nas podpirajo še nadalje, oziroma da vstopijo v vrsto sodelavcev „Slovana“.

Vsak prispevek literata ali umetnika se nagradi po najvišjem, pri nas običajnem merilu.

Pri tej priliki se obračamo torej do vseh rodoljubnih Slovencev in Slovenk: **Podpi-
rajte in širite „Slovana“ kjerkoli le morete!** Naj bi ne bilo slovenskega društva, slovenske javne knjižnice, slovenske srednje šole in slovenske rodbine brez našega lista! „Slovan“ je salonski list, ki je vsaki biblioteki v okras ter prinaša točne informacije o vsem modernem kulturnem napredku. **Le ako bo imel „Slovan“ veliko rednih naročnikov, bo mogel vzdržati se ne le na sedanji višini, nego tudi dvigniti se še višje in višje!**

Zato moramo opozoriti svoje p. n. naročnike, da jim brez naročnine vbodoče nikakor ne moremo dopošiljati lista. S „Slovanom“ imamo prevelikih stroškov, ki jih moramo tudi sami pokrivati sproti. *Prosimo torej, da se pošilja naročnina redno, da nam ne bo treba opominjati. A tudi svoje dolžnike prosimo, da poravnajo zaostalo naročnino!*

„Slovan“ stane za vse leto 12 K za pol leta 6 K. Dijakom in učiteljem se naročnina primerno zniža.

Tudi I. in II. letnik „Slovana“ je dobiti še nevezan po K 12.—; vezan v **izvirne platnice** po K 17.—.

V Ljubljani, 1. decembra 1904.

Za uredništvo, založništvo in izdajateljstvo „Slovana“

Fran Govékar in Dragotin Hribar.